

Hea lugeja!

Juridica seekordses numbris on artiklid autoritelt, kes on ise olnud põhitegijad Justiitsministeeriumi poolt ettevõetud projektides. Mõni neist projektidest on saanud kehtiva õiguskorra osaks – näiteks kartellidevastane leebusprogramm. Teised on parlamendis arutamisel – näiteks majandustegevuse üldosa seadustik, korrakaitse-seadus, uus avaliku teenistuse seadus ja võistleva kriminaalmenetluse pakett. Ehitus- ja planeerimisõiguse ning sotsiaalõiguse kodifitseerimine on aga sealmaal, et valmi-mas on üldosade projektid ning alustatud on eriosade koostamisega, kuid tänasest Juridica numbrist saate nende kohta teavet nii-öelda otse laboratooriumist ja eelnõude kirjutajate endi sulest. Samuti on selles numbris taotluslikult kaks kitsalt võttes mitte-juriidilist artiklit õigusakti mõjude analüüsi kohta, millel on seda laiem tähendus paremale õigusloomele tervikuna.

Viimasel ajal on tõstatatud küsimus, kas mitte ei tehta meie õiguskorras liiga palju muudatusi korraga. On koguni küsitud – kahjuks enamasti ühtegi konkreetset näidet toomata –, kas viimastel aastatel õigusruumi arendamisel ettevõetu pole kõik üks tühi töö ja vaimu närimine. Viimasest alustades: oleme valmis avama Justiitsministeeriumi poolt ettevõetud projektide eesmärgi ja mõtet mitte üksnes teistele ministeeriumidele, parlamendile ja avalikkusele, vaid ka akadeemilisele lugejale.

Teisalt, ükskõik kui põhjendatud ja vajalikud poleks muudatused ja täiendused õiguskorras – kui neid saab korraga liiga palju, kannatab stabiilsus ning kaasnevad suured kulud muudatuste tundmaõppimisele. Seetõttu on dünaamika-stabiilsuse teljel tasakaalu leidmine väga oluline. Samas on ka siin tehtud kriitikat pinnapealsete näi-dete abil: kui sel aastal heideti ette, et 2010. aasta alguses jõustusid 400-st seadusest 208 muudatused, siis unustati ilmselt, et ainuüksi politsei- ja piirivalve ühendameti rakendamisseaduse arvele läheb neist 110 ning nende sisuks oli põhiliselt asutuse nime asendamine uuega. 2011. aastal aga jõustub euro kasutusele võtmise seadus, millega muudetakse kokku 224 seadust – asendades krooni euroga. Kas jätame eurole üle minemata, sest see toob kaasa üle poolte kehtivate seaduste muutmise?

Küpsemale ühiskonnale sobivama õigusloomekultuuri juurutamiseks terves riigis, ennekõike kõikides selle ministeeriumides, esitas Justiitsministeerium sel sügisel Riigikogule arutamiseks õiguspoliitika arengusuunad koos õigusakti mõjude ana-lüüsi kontseptsiooniga. Töötame selle nimel, et veenda kõiki asjaosalisi selles, et aeg on küps, et õigusloomeline tegevus kogu riigis saavutaks uue kvaliteedi. Näiteks Euroopa Liiduga analoogselt nõndanimetatud rohelise ja valge raamatu süsteemi kasutuselevõtmine esmapilgul küll aeglustab õigusloomet, kuid lähemalt vaadates parandab selle kvaliteeti ja aitab ära hoida tühja normikirjutamist.

Eesti õiguskord on ehitatud Kontinentaal-Euroopa õigussüsteemi ja ennekõike germaani õigusperekonna vundamendile. See valik on ennast kindlalt õigustanud. Samas täna, mil õiguskorda ei tule enam intensiivselt nullist üles ehitada, ei piisa enam üksnes mõne üksiku riigi eeskuju külge klammerdumisest. Enam ei seisa me silmitsi Eesti kiirkorras järeleaitamisega arenenud maailma õigusruumile, vaid lahendame koos või samaaegselt Euroopa ja Ameerika kolleegidega sarnaseid ning üha uusi ja keerukamaid üksikküsimusi – olgu selleks siis finantskriis, küberruumi arenguga seotud väljakutsed õiguskaitse jaoks või ettevõtjatele eri regulatsioonidest tulenev ülemäärane koormus. Sageli on vaja olla paralleelselt kursis mitme arenenud riigi lahendusega, sealhulgas näiteks Skandinaavia ja Anglo-Ameerika omadega, sünteesides vajadusel ka nendest Eestile sobivaid elemente, kui need on võimalik kokku sobitada õiguse väljakujundatud põhistruktuuriga. Laiemas plaanis aga õpivad Kontinentaal-Euroopa õigus ja *common law* niikuinii üksteise tugevustest ning isegi lähenevad üksteisele. Teistelt õppimine ei ole tingimata kopeerimine, ise mõtlemine aga tingimata originaalitsemine – ning kummastki pole ühelgi juhul vabastust.

Martin Hirvoja

Justiitsministeeriumi õiguspoliitika asekanstler